

Nro. 44.

**A' FELS. CSÁSZÁRNAK ES A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

*Indult Bétsből, Pénteken November 30 - ik napján
1804-ik esztendőben.*

B é t s.

Az eő Cs. Kir. Felsége fegyveres seregeinél mostanság történt előmenetek és változások:

A' Josef Fő Herczeg Huszár Regementjénél volt Oberster Szabó Ur penzióra lépven, helyébe Obersterré neveztetett a'Székely Huszároktól Oberstlieutenant B. Splényi. — Májor Rakovszky Ur, a' József Fő Hertzeg Huszárjaitól a'Székely Huszárokhoz tétetett által Oberstlieutenantnak. Második Májor B. Wrede lett Első Májor; Kapitán Preidt Második Májor.

Májor Gróf Wartensleben a' Blankenstein Huszárjaitól az Ott Huszárjainál lett Oberstlieutenant.

A' Reusz Reg.nél 2-ik Major Gallioti lett 1-ső Majorrá; Kap. Obermayer 2-ik Majorrá.

Az Alvintzy Reg.nél Oberster Péterfy Gen. Májori rangal penzióra lépven, helyébe lett Oberstl. O. Flanagan Obersterré; Első Májor Almássy Ur Oberstlieutenántá; ennek helyébe pedig szám felett való Májor Schullern Splenyitől valóságos Majorrá.

Colloredó Josefnél 2 ik Majorrá lett Kap. Sunden Klebektől; — Májor Bek a' Kerpen Regiment-jétől hasonló rangal lépett által Jordishoz; szám felett való Májor Gróf Bentheim pedig valóságos Majorrá lett Kerpennél.

A' Reisky Reg.től Oberster Pillenberg Gen. Májori rangal penzióra lépven, helyébe Obersterré lett Fölseis a' Morczin Reg.től.

A' Lajos Fő Hertzegénél lettek, 2 ik Major Roy 1 ső, és Kap. Rustiani 2-ik Majorokká.

Strasoldónál Kap. Rübenfeld 2 dik Majorrá —

A' János Fő Hertzeg Dragonyoffainál Kap. Kanngiesser 2 ik Majorrá —

A' Német Banátusi Reg.nél Májor Hordinsky Oberstlieutenántá, 2-ik Májor Bernjakovich 1 ső Majorrá, Kap. Schwind 2-ik Majorrá —

Az Első Székely Reg.nél Májor Szecheni Oberstlieutenántá, 2 ik Májor Arrady 1 ső, Kap. Petzman Mátyás 2-ik Majorrá —

Az Első Oláh Reg.nél 2 ik Májor Leibinger 1-ső Majorrá, Kap. Stachel a' Sz. Györgyi Regimentől, 2 ik Majorrá —

A' Csajkások Batalionnyánál Májor Stanisavlevics Oberstlieutenántá, nevezettek.

Kuffsteini Várkomendans Oberstl. Wnorowsky, meghalt.

Magyar Ország.

Miskolczról Novemb. 1. ső napján. Hogy Magyar nyelven mind Tudományokat tanítani, mind külömbkülömbféle Tudományokat magokban foglaló Könyveket írni, éppen úgy lehet, mint akár-melley más nyelven, azt a' Magyar Literaturában gyönyörködők, mint egy 15 esztendőktől fogva eléggé tapasztalhatják. Elszökötték pedig, és még ma is elszökik a' Magyar nyelv pallérozódását — a' Felséges Királyi engedelemmel járó Magyar Ujság — a' Királyi Univerzitasban a' Magyar nyelvnek különös Professor által és Kir. költségen való tanitása — az 1791 dik esztendőbeli Diétán annak Törvényé való tétéle, hogy a' Magyar nyelv palleroztallék — az arra intézett Kegyelmes Királyi Serkentések, hogy a' kik Magyar nyelven jobb Könyveket irnak, jutalmat nyernek — a' Gróf Szétsényi által az Országának ajándékozott Magyar Bibliotheka, — a' Magyar Grammatikák, és Leksiconok — némelley Haza fiaik által fel tett azon Jutalmok, mellyek azoknak adatnak, kik a' Magyar nyelv pallérozása, illető kérdések re legjobban megfelelnek — a' Geographiai Tudományokra készített Magyar Atlasok, és Mappák — a' Vármegyéken, 's a' kisebb, sőt ottan ottan még a' nagyobb Dikasteriumokon is Magyar nyelven folytattatni szokott Tudományokra Magyarúl írt Tanító Könyvek — a' Deák Klassikus Iróknak Magyar nyelvre elkezdett szerentsés által tétettetések — a' tanúlt Nemzeteknek követése, kik a' magok tulajdon nyelveken tanítanak és tanulnak, — és a' kü.

lőmbkülőmbféle Könyveknek Magyar nyelven való készitések. —

Ugyan ezen tzéllál igen megegygyező rendelkezése némely főbb Oskolák igazgatóinak, az is, hogy azokban még a' nagyobb Tudományokat is, de főképpen a' Theológiát Nemzeti Magyar nyelvünkön tanítatják, mint ezt egyebeken kívül ezen Tifza mellyéki Ven. Superintendentzia is leg közelebbi Rendelése szerént a' Theológiát tanító Professorával tselekedteté. Igen természeti dolog is a' Papi Tudományokat azoknak Magyar nyelven tanítani, a' kik azokat másoknak Magyar nyelven fogják tanítani. Hogy a' nép' tanításában olly szókkal 's kifejezésekkel éljenek, mint a' milyenekkel kell élni, szükség őket még az Oskolában azokhoz szoktatni. Külömben is a' főbb Oskolákban a' Theologusok a' leg régibb Deákok, ezek már tartoznak Deákúl tudni, és a' Deák Ekeffen-szolás Professora még ekkor is gyakorólja abban őket. Probált dolog is a' már, hogy minden Nemzet, és így a' Magyar is nagyobb elő menetellel tanul a' született nyelvén; mert míg a' Lélek az idegen szók jelentését öszve rakja, addig maga a' Dolog elmarad, mellyet az Anyai nyelvbéli szókkal az értelmes Tanító után egyszermind megfoghatott volna. — Az időnek vesztegetése, és vesztegetése megbotsáthatatlan véték.

A' mit én még a' Magyar Kurir Iróitól a' Magyar Litteratúrára nézve, egyebek között kívánnék ez az, hogy minden Magyar Országi Typographusokat kérnének meg, hogy azok, az elzútondónek vége felé küldenék fel a' Kurir Iróinak azon Magyar Könyvek' Laistromát, mellyek azon elzútondóban az ő Typographiájokban kijöttek, és

minden újj elztendőben ezzel a' Laistrommal kívánának boldog ujj elztendőt a' Hazának. Így lehetne idővel jó Magyar Literatúra Historiáját írni, — így szerezhethének meg a' Magyar Könyveket, és így esmerhethének meg Hazánkak élő Tudosait, 's az idegenekkel is így lehetne azokat meg esmertetni.

O l a s z O r s z á g.

R o m á b ó l Nov. 4 kén. Annak alkalmazottságával, midőn a' Vezuv' hegye az utóbbi tűzokádáshoz készülvén, arról némely előjeleket mutatott volna, egy Anglus Linea hajó, a' melly a' Vezuvnak a' tengerre rúgó tövénél Castel-a-Mare táján vasmatskákön állott, ezeket felvonatta a' tenger fenekeről, hogy a' hegytől egy kevéské továbbbatska állapotadjék meg. Nagy bámulással vették észekbe a' hajóslegények, hogy a' felhúzott vasmatskák között egygyik olyan heves vólt, hogy alig mertek hozzá érni. Ezt egy igen nevezetes tapasztalásnak tartják lenni a' természetvisgálok. Azt hozák ki belőlle némelyek, hogy annak a' rettenetes tűznek kementzéje, vagy örvénye, a' mely a' Vezuv torkán talált vagy tsinált magának nyílast a' föld gyomrából való ki rohanásra, a' tenger alatt légyen.

T u r i n b ó l, Nov. 8 kán. Generál Menou 30 külömbkülömbféle úti szekereket, hintókat és társzekereket rendelt és küldött el, oly véggel, hogy a' Pápa eő Szentségét és útitársait a' Cenishegyének tulsó tövében várják bé, mivelhogy azok az utazó szekerek, a' mellyek ezen fő rangú Papi utazokat Romától fogva ide hozták, a' Cenishegyének innenső tövében hátra hagyattatnak. A' hegyen gyalog kotsikban viúzik által emberek az

útszókát. Ezt a' nevezetes hegyet ugyan már most hó fedezi: hanem, minden emberi erőből függő eszközök és intézetek által megteremtettek minden kényületek, hogy az ő Szentsége útazása itten ezen kedvetlen időben is a' lehetőségig kellemetes lehessen. Erre az a' kalmatosságra nyoltz olyan gyalogkotsikat (Säpfe) készítettett Gen. Me nou a' Fr. Országglószék rendelkezéséből, a' milyent itt ritka latni. Egygyik a' Pápnak különösen — őt a' Kardinálisoknak — kétfő a' vélelévő Hercegeknek van száma. Az ő Szentsége számára rendeltetve lévő, vereis selyem matériával és gazdag arany paszománnaal van belléve, és kül belől felékesítve. Ilyen gazdag gyalog kotsikat a' Cenis hegyin látni nagy ritkaság. A' több késérők, közönséges gyalog kotsikban vitettetnek eő Szentsége után.

Livornóból, Oktober 8 kán. Hogy két napok alatt, tegnap és tegnapelőtt, 19 embernél többet meg nem ölt városokban a' ragadó nyavalya, a' kemény de ily környüállások között elkerülhetetlen rendelkezések közzönhetjük. A' Hetru-riai fő Komendáns Lavilette egy hirdetést tétett 5-ben közönségellé, a' mally által a' lakosoknak a' városból való eltávozás megtiltatik, mint-hogy ez által a' félelmet és retteget (hát a' nyavalyát?) a' vidékekre széllyel vinnék. Passus nélkül egy helyről másra által menni nem szabad. Mind azokat a' betegeket, a' kiken magát a' sár-ga hideg jelenti, egy különös ispotályba viszik; még temetőhely is magánosan rendeltetett melz-sze a' várostól egy mezőben azoknak síamokra, a' kik ebben a' nyavalyában halnak meg. Arra is bizonyos hely rendeltetett ki, a' hoi a' betegek' ágynémük és ruhái tisztittatnak és füstöltetnek;

nagy büntetés alatt megtiltatott, hogy senki valami efféle diribdarab ruhát és ringyrongyot az utzákra ki ne vessen, vagy el ne ajándékozzon. Dr. Disperatira a' van bizattatva, hogy az olyan házaknak tisztittatásokra, a' mellyekben hideglelős emberek feküdtek, ügyeljen, a' melly végre mindenek néki kötelesek az ilyen épületekről jelentést tenni. Ennekfelette minden polgároknak szivekre köttetett, hogy házaikat és önnön tagjaikat tisztán tartsák; a' magokat jobbíró polgárok meghivattattak, hogy az egész fenntartására ügyelő Kommiffiónak; a' szegényebb forsú betegek' segedelmére, szörvánkossokkal, lepadókkal, pénzel, és egyébbel, egész tehetségek szerént szolgálatjára lenni el ne mulassák. Az is igen hathatós hirdetés által a' sziveikre köttetett a' lakosoknak, hogy mindenek felett a' belső nyughatatlankodástól, elme béli törődéstől tartóztassák meg a' mennyiben lehet magokat, minden jókat várván al minden jóknak kútfejétől.

R o m á b ó l, Oktober' 31-kén. A' Pápa eő Szentsége Siátustitoknokja C o n s a l v i eő E. t z i á j a, ilyen jelentés által adta hírül az itt lévő idegen Ministereknek, az eő Szentsége Párisba való utazását: — „

„A' Quirinális Szobákból, Oktob. 20. dikán. Eő Felsége a' Frantziák Császára, hathatos kívánságát terjesztette a' Szent Atya eleibe, az eránt, hogy az eő Felsége megkenettetése és megkoronáztatása az eő Szentsége kezei által mennyen véghez, melyre nézve kérte eő Szentségét, hogy ezen dolognak végbevételére menne Párisba, mivelhogy nagy útat lenni eő Cs. Felségének magának, a' jelenvaló környülállások meg nem engedhetnék. Azt

is hozzá tette eő Cs. Felsége ezen kérelméhez, hogy az eő Szentsége útjának tzélja nem tsak a' Császári felkenésben és koronázásban fogna határozódni, hanem, hogy a' Vallás' felséges java tenné annak fővebb tzélját, és hogy annak a' Vallás javára kiterjedendő következései a' leg nagyobb hasznokat fognak magok után vonni. Ezenjó kinézések által, feindittatván, a' Vallás javát előmozdítani és a' Császár' kívánságának megfelelni kívánván eő Szentsége, eltökéllette magában, hogy Nov. 3-kén Páris felé útnak induljon: melyhez képpett megparantsólta a' maga Kardinális Státustitoknakjának, hogy ezen dolgot a' Minifter és Követ Uraknak jelentse meg; 's egyzersmind az eránt is tudósítsa az Urakat, hogy a' szerént, a' mint az eő Szentsége előtt való Pápák, 's közelébről a' minapában a' szentséges emlékezetű VI-ik Pius rendelték, mostan az ő Szentsége jelen nem léte alatt is folytatni fogják Romában, az egész Udvar (Curia), Congregatziók, és minden Itélőszékek, a' magok hivatalos foglalatosságait, &c. —

„Consalvi.

Spanyol Ország.

Malagából, Oktober' 20 kán. Itt elközéltettünk végezetre Isten' irgalmasságából arra az idő pontra, a' midőn a' sárga hidegnek megszünését közöttünk minden órán szemlélhetjük. Ezen hónap' 16 kán tsak 22; 17 kén 20; 18 kán 10; tegnap pedig tsak 5 embert ölt meg városunkban. Még tsak 339-tzen feküsznek benne. Egyéb eránt a' leg feketébb betűkkel kell felirnunk az 1804-ik esztendőt hazánk' kronikájába. — Szász közzül alig kiméllett meg egygyet közöttünk az irgalmatlan ragadó hideg. —

A' Kadixból jött levelek ezt jegyzik-meg, hogy valamelly bizonyos az, a' mit már más versben is említettünk, hogy azok a' személyek, a' kik az 1800 dik esztendőben a' sárga hideget próbálták, azokra most az elnem ragadott: éppen oly bizonyos az, hogy azok a' kik akkor azt elkerülték, most annál bajosabban kerülik el.

Helvétziai Respublika.

A' Spanyol országban Livornóban uralkodó ragadó hidegnek veszedelmes terjedését, méltó figyelemtellegre vévén a' Helvétziai Landamman, oly kor-dont rendelt az Orzágnak Napkeleti és Déli hatá-raira, hogy a' döghalálnak keresztül lehető lopodhatására, semmi nyílás vagy rés ne maradjon. Az Olasz Orzágból jövő útasoknak ugyan jó passusok legyen a' felől, hogy egélléges helyről jönek, ha azt nem akarják, hogy vissza ne igazittódjanak: a' Livornóból és Spanyol orzágból jövők pedig egyátallyában vissza terni kéntelenítettnek, ha azt meg nem bizonyithatják, hogy valamelly egélléges helyen 6 hetekig való kontumátziát (tisztulást) nem tartottak. Nagy vigyázás van kivált a' koldusokra, hogy szennyes ruháikban által ne hozzák a' veszedelmet, &c.

Frantzia Birodalom.

Párisban a' Császári koronázás leábrázolatásának igen szép rézremettzett rajzolatja készül egy időóltá. Egy felséges készületű templomban, a' mellyben mindenek igen jó rendel eléntéztetve lenni szemléltetnek, adják-fel Bonaparte Napoleonra a' Császári veress bársony palástot, a' melly arany méhekkal és gyemánt darabokkal van felékesítettve. Frantziák' Császárjává a' Gyöze-

delem koronázza. Körülte állanak az I g a s t á g és K e g y e l e m. Egy régi idő béli oltáron, a' mellyen a' K e g y e i s é g, J ó t é t e l, és E m b e r s z e r e t e t vannak leábrázoltatva, tartja a' R e l i g i o a z E v a n g e l i u m' könyvit, a' melyre a' Császár az Ország' Nagy Tisztviselőinek jelenlétekben a' Császári hitet leteszi (megesküszik). Frantzia ország, arany méhekkal pettyegetett palástban állván előtte, a' Csász. Páltzát és Koronát nyújtja által néki. A' külömbkülömb Departa-mentomok' Préfektusai, azon polgárok' neveikből álló laistromot mutatják bé néki, a' kik az ő örökös Császárságára voksoltanak. A' tábor hadi rendben állva ábrázoltatik le, a' melly előtt a' Betsületlegiónak oltályai lobogó zászlóval mennek.

Straszburból, Novemb. 19 dikén. A' Német Birodalom' Fő Kantzellariussa, útját Páris felé folytatván, 15 dikben éjjelitt Straszburgban hált, és más nap dél előtt haladék nélkül el-sietett innét tzélja felé. Az eő Választó Fejedelemségénél Esantzia Követi fővel tartózkodó Portalis ur is, itt ment tegnap által Páris felé.

N a g y B r i t a n n i a.

A' Parlamentomi tanátskozásoknak elkezdődéseket, elhalasztotta a' Király Januarius 3 káig.

A' Nagy Britanniai Birodalom Korona Örökösinek a' Wallisi Hertzegnek, tsupa elefanttsontból készült nagy betsü karos székeket küldöttek Khinából ajándékban, a' mellyek a' Brigtoni palotába rakattanak-bé, a' hol többire lakni szokott mostan eő H.ge.

A' Gibraltárból mostanság Angliába érkezett Waldstone nevű Fregát bizonyos tudósításokat hozott

az ott kegyetlenkedő ragadó hideg felől. Aldozatjává lettek már több nagy rangú emberek is, a' kik között, Generális Barnett, ennek Adjuvánsa Clinton, Májor Raleigh neveztetnek meg. A' halottakok közéj szerű száma naponként 40 re tételik: holott a' lakosok száma a' leg jobb időben sem ment többre 10—12 ezernél. Már sok el holt a' köz katonák között is. Valami 200-an a' lakosok között titkon hajóra ülén, Malta szigetére, valami 30-an pedig Oran felé akarták elevezni: de nem érheték el tzejokat, minthogy háromnapokig tartott utazások alatt 27 meghalt közöttük, a' többek pedig észekbe vevén, hogy a' feljebb nevezett Fregát utánok küldene et légyen, és hogy őket nem soká bé fogná érni, minnyájan a' tengerbe szökdőstek, hanem a' Fregát által kifogattattak, és Gibraltárba vissza vitettettek.

Az az Orkán, a' melly Sept. 4 kén éjjel a' Napkeleti Indiai zigeteken leirhatatlan pusztításokat tett, és körülbe valami 300-ig való kereskedőhajókat, rész szerént egészen semmive tett rész szerént igen megrongált, az Elzaki Amérikai tartományokban, nevezetesen Déli Karolinában és Georgiában is, rettentő dühöfléggel kegyetlenkedett, 30 millió thallérokra telzik egyelőre a' kárt, a' mellyet a' megnevezett tartományokban okozott. —

Charleston várossából Sept. 10 kén irták, hogy ott 7 dikre virradó éjjel vólt leg veszedelmesebb ezen Orkánnak pusztítása, a' melly egész éjjel egy formálog tartott. A' városban és a' falukon sok házaknak letsapta a' fedeleiket; a' fákat gyökereitől fogva kitekerte a' földből. Felette nagy károkat tett a' hajóépítő helyeken és az épület-

re való fa magazinumokban a' tengernek a' partokra kiárasztott vize által. Csak a' Gen. Gaudens magános hajóépítő műhelyiben 150 ezer forintra betsüllető kárt tett. A' városnak az az uttsája, a' melyet az 1800 béli Orkán elpusztított volt, és a' melly az óta nagy költséggel helyreállítódott, most ismét hasonló módon pusztává lett. A' tenger kiáradott vize, folyót csinált rajta keresztül magának, &c.

Azon Néme' katonák között, a' kik Angliába által mentek, egy csoportotkat igen szomorú történet ért Chelmsford városában Oktober 29 kén. Egy házban a' hol megháltak, tüztámadván, az éjjeli sötétségben nem akadhattak az ajtóra, és a' lang' prédájává váltak nagy részint. Tizenöt felel leg alább bizonyosan tudják, hogy oda égtek, minthogy öszszeégett testeiket a' hamuvá lett háznak hamvában találták meg; 24-nek pedig semmi jelét vagy nyomát nem találják. Gyanítják, hogy a' szerentsélen történetet közöltek valamelyik az által okozta, hogy a' szalmára, a' mellyen háltak, pipával feküvén le, a' szentet arról a' szalmába ejtette, és el aluván, mikor már késő volt akkor vette észre.

A' Londoni lakosok' kezén sok Fr. pénz forog egy idő óta; a' mellyel igen jó spekulációt tettek némely előre látó emberek. Megtiltván t.i. tavaly a' Fr. Országglószék a' pénznek az országból való kivittetését, némely Anglusok módot találtak rá, hogy egész hajókkal hozták által Angliába, a' melly pénzek nemeinek közelébről szabad járást engedvén Angliában, ide való pénzekhez mértéklett bets szerént, az Országglószék, százan

20 szat sőt 30-tzat is nyernek rajtok, azok a' kik Fr. Országból által hozták.

Bizonyosnak tartják, hogy Lord Nelson a' Közép tengeren való vezérségből elkérezvén, Angliába haza fogna jöni, és hogy az ő igen fontos vezéri hivatalát a' nevezett tengeren Admirál Sir John fogná elnyerni.

Gazdálkodásra tartozó tapasztalások:

A' mezei és kerti bolháról. — Nem tsak a' mezei, hanem a' kerti veteményeknek is, kivált a' száraz esztendőkbén, nagy ellensége, az úgy nevezett, és minden mezei gazda előtt eléggé esméretes bolha. Vagynak olyan eső nélkül való nyarak, mellyekben ezek az ártalmas bogarak, némely tartományokban nagy darab mezei vetéseket, és számtalan veteményes kerteket felettébb meg károsítanak, vagy egészen el is pusztítanak, kiváltképpen pedig az olyanokat, mellyeknek földje kemény, agyagos. Ezen ártalmas bogaraktól okoztatni szokott károk' el háritására legjobb eszköz az, hogy az olyan kerti veteményeket, melyet ezek leg inkább meg szoktak lepni, jókor el kell vetni, hogy így már akkor mikor ezek a' bogarak rendszerént fel szoktak támadni, t. i. a' melegebb napokban, a' vetemények nagyok legyenek, mivel ezeket nem annyira szeretik, mint a' még gyengéket; a' növések alatt pedig, ha ritkán esne eső, gyakran meg kell őket öntözni, mert e' nélkül, mihelyt a' nap valamivel erősebben süt, ezek renkén repülnek a' gyenge plántára, és azt egészen meg emészti. A' tiszta viz magában is sokat teszen ezen tzelra, de ha minekutánna már tisz-

ta vízzel elegendendőképpen meglotsolta az ember a' veteményeket, azokat egynéhányszor meg hinti kormos vízzel, a' tapasztalás tanitya, hogy a' bolhák mind el vesznek. De mivel nem lehet minden olyan plánták magvait korán el vetni, mellyeket ezek a' bogarak pusztitani szoktak, vagy ha korán el vetik is, lehet tölle tartani, hogy ha hamar el kezdődnek a' meleg napok — ezek a' bogarak is fel támadnak: leg jobb mód ennek az ellenségnek el háritására a' következő. Az apróra vagdalt fokhagymát öszve kell törni, vizet kell reá tölteni, mely aljon rajta 24 óráig, azután le szűrván a' vizet, arra a' vetemény magra kell tölteni mellyet el akar az ember vetni, és egy darab ideig rajta tartván le kell rólla szűrni, és mindjárt el vetni. Az ilyen magról nevekedett plántát soha sem fogják a' bolhák meg emészteni. Nem kell pedig arról tartani, hogy az ilyen plántákon a' fokhagymaszag meg érezzen, és annál fogva kedvetlen izü legyen, mert ezt a' szagot a' föld tökéletesen ki szívja a' magokból. Hasonlóképpen hasznos erre a' végre az el vetendő magoknak fa olajjal való meg öntözése is, mely által nem csak ezektől a' bogaraktól tartatnak a' vetemények épségben, hanem, kivált a' r pák ne-
mei ez által sokkal jobb izüek, és könnyebb főök lesznek. Egy szóval, mivel ezeknek a' bogaraknak igen éles és kényes szaglások, izlések, és érzések vagyon, következésképpen minden kedvetlen szag által el üzettetnek, vagy meg döglenek: szükség a' veteményeknek, azok' magvainak a' meg irt mód szerént való el készítése által, valami kedvetlen szagot adni, de a' mit leg inkább csak ezek a' bogarak éreznek.

A' tojás megtartatásának módjairól. — Mi-
képpen kelleffék a' tojást sok ideig, kivált télire
frissen meg tartani? Nem utolsó kérdés a' jó gaz-
dalkodásra nézve, a' midőn így kivált a' nagyobb
házaknál sok pénz meg marad az erzfényben, kü-
lőmben pedig csak erre is egy télsen által jótskán
ki kell adni, a' midőn t. i. meg esik, hogy egy
tojást, hét, tiz, 's húsz krajtzáron kell meg vá-
sárolni. Ennek a' tzélnak el érésére az a' szüksé-
ges dolog, hogy a' levegőnek a' tojáshaj' apró ju-
katskáiba (pori) való bé menetele tökéletesen el
zárattasson. Erre való nézve sokan így tselekefz-
nek, hogy a' télire bé szedett tojást száraz fűrész
por, korpa, vagy polyva közé rakják, még pe-
dig úgy, hogy egyik a' másikhoz ne érjen. Má-
sok hamuból sósvizzel sárt gyurnak, és ezzel bé
kenik a' tojást. De mindezeknél jobb módja az a'
tojás sokáig való el tartásának, ha a' tojást egyen-
ként meg olvasztott sirba mártogatják, és azután
hamuba meg hempelygetvén, olyan helyre el rak-
ják, mely sem nagyon hideg sem nagyon meleg
ne legyen. Itt ezttendeig is meg lehet frissen tar-
tani. Mikor pedig az ilyen bé mázolt tojásnak
hasznát akarja az ember venni; meleg vízbe kell
rakni, 's így mind a' 'sir, mind a' hamú egészen
le megyen rólla. — Ha meg fagy a' tojás, nem kell
meleg helyre rakni, mert így meg zápúl és meg
büdöflődik, hanem hideg vízbe kell tenni, a' mely
allan lassan ki szivja belőlle a' fagyosságot.

* *

H í r a d á s.

Mivel amaz esméretes, és igen nevezetes S t e-
helin Kristof' Katekismusai Házi Kints

&c. &c. Tzime alatt Könyvre . való Prænumeratió-
 ónak, Előfizetésnek Deczember' végére határozott
 ideje már már hanyatlík , és számolsabb buzgó
 Tiszt. Lelki Pásztoroktól olly kérdéssel illettetem :
 hogy már hirré adott Prænumeratiónak ideje tölem
 megnem hozsza bittathatna - é, és erre a' fölette
 hasznos Könyvre Subscriptió is nem vétetne . é
 fel? — Hogy ez által is tsak egyedül a' Nemes,
 és Tudós Publikum' akaratjának bé tellyesítését
 tárgyazó törekedéseit megmutassam, jelenteni kívá-
 nom : hogy mind a' Prænumeratiót minden Exem-
 plaris, példamányra szép Posta, 5 Iró, 4. és nyom-
 tató papirosra 3 forintjával ; mind pedig Subscri-
 ptiót Sz. József napján Pesten 1805 tartandó Vásá-
 rig felvéstem. Nem külömben igérem, hogy azok,
 kik Tiz Előfizetőkért a' pénzt, vagy Tiz Subscri-
 bensnek érdemes neveit Pestre, vagy Posonyba hoz-
 zám ezen idő folyta alatt megküldik, és a'
 könyveknek bizonyos által vevéséért kezesek ma-
 radnak, a' Tizenegyedikét jutalmúl ingyen fogják
 venni, mihélyt az említett könyv a' Sajtobúl kilza-
 badúl. Ennek pedig már meg ígért ideje meg
 marad az 1805 Augusztusi Vásárra ; és akkor
 mind a' Prænumerans, mind a' Subscribens Urak-
 nak minden hátramaradás nélkül kezekhez fog
 szolgáltatni. Posonyban Sz. András havának 24 ik
 napján 1804.

Füskúti Landerer Mihály,
 Kir. Priv. Nemzeti Könyvnyom-
 tató, és áros.